

Vědecko vydavatelské centrum «Sociosféra-CZ»
Tashkent Automobile and Road Technical College

ECOLOGICAL EDUCATION AND ECOLOGICAL CULTURE OF THE POPULATION

Materials of the VII international scientific conference
on February 25–26, 2019

Prague
2019

CONTENTS

I. ECOLOGIZATION OF HUMAN KNOWLEDGE AND ACTIVITY

Лепе Л. И.

Год экологии в России и отражение его итогов в сети Интернет 5

Хомушку А. О.

Формирование экологической культуры населения Республики Тыва.....9

II. ECOLOGICAL IMPERATIVE AS A MORAL PHENOMENON

Averina A. E.

Environmental imperative as a moral phenomenon..... 12

Казакова И. В.

Человек и Природа..... 14

III. PROBLEM OF ECOLOGICAL EDUCATION

Ерстенюк О. М.

Эстетико-экологическое воспитание младших школьников
через природу как средство развития речи 17

Лысенко Л. М.

Формирование экологических знаний студентов вуза на основе
межпредметной интеграции 23

Андрянова Ю. М., Сергеева И. В., Мохонько Ю. М.

Экоквест – как средство экологического образования и воспитания 27

Сидорук А. Ю.

Основные направления эколого-просветительской деятельности
в национальном парке «Кенозерский» 30

Царик Л. П., Кузик І. Р.

Роль учнівської та студентської молоді у збереженні
зелених насаджень міста 33

Янковська Л. В., Новицька С. Р.

Підходи до вдосконалення загальношкільної екологічної освіти
та виховання 38

ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОШКІЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ

Л. В. Янковська
С. Р. Новицька

*Кандидат географічних наук, доцент,
кандидат географічних наук, доцент,
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Summary. The article observes the methods of perfection of ecological studies and education at school. The pedagogy of empowerment is defined as the theoretical concept of ecological education. Importance of the use of interactive methods, imitation games, creative works, individual and collective projects, and also participation of schoolchildren in excursions and ecological actions for realization of the aim of ecological education is analyzed.

Keywords: ecological education; pedagogy of empowerment; interactive method; ecological actions.

З метою підвищення ролі системи освіти у екологічному вихованні молодого покоління у 2005 р. радою ЮНЕСКО проголошено десятиліття освіти для сталого розвитку, що було підтримано в Україні у 2008р. шляхом запровадження освітніх програм із сталого розвитку для загальноосвітніх шкіл, а у 2010р. – екологічного профілю у рамках профільної освіти у старших класах.

Виходячи з мети екологічної освіти, яка полягає у формуванні екологічної свідомості громадян та високого рівня їх екологічної культури, що проявляються у поведінці в навколишньому середовищі, ми наполягаємо на тому, що вивчення екології у школі повинне починатись іще з перших класів початкової школи, тому що це саме той вік, коли людині можна прищепити любов до природи і бажання берегти її надбання, сформувати екологічно правильну та свідому модель поведінки.

Одним із вдалих методів екологічного виховання, що може посприяти позитивним змінам у поведінці учнів, є дослідження дитиною власних звичок та стилю життя, що у емпіричній педагогіці називається «аудитом». Якщо самоаудит увійде у звичку людини іще зі шкільних років, то це сприятиме самоконтролю не тільки власного впливу на довкілля, але й регулюванню поведінки своїх рідних та близьких; сформує здатність особистості приймати рішення і діяти так, щоб завдавати довкіллю якомога меншої шкоди; застосовувати екологічні знання й досвід у професійних і життєвих ситуаціях.

Розвиток повноцінної та ефективної екологічної освіти, окрім виконання загальноосвітніх і просвітницьких завдань, передбачає також формування системи екологічних вмінь та навичок: вміння виконувати візуальні спостереження, проводити лабораторні аналізи і заміри, оцінювати якість середовища, моделювати екологічну ситуацію, проводити екологічний моніторинг, екологічну експертизу [1, с. 5].

Вивчення екології не можливе також без екскурсій та проведення спостережень у природі, адже саме так учні зможуть зрозуміти структуру екосистем, їх властивості, навчитись аналізувати причинно-наслідкові зв'язки впливу людини на довкілля, а головне – відчують красу природи і себе як часточку її, що сприятиме формуванню бажання охороняти природу не лише тому, що вона нам щось дає, а й тому, що вона самоцінна.

Ефективними у навчанні та вихованні учнівської молоді є використання ігрових технологій. Навіть досить пасивні школярі часто включаються у гру і стають її активними учасниками. Для старшокласників цікавими будуть імітаційні ігри (дилеми, круглі столи, прес-конференції), що передбачають моделювання проблемних ситуацій та пошук учнями шляхів розв'язання екологічних проблем. Це сприятиме глибшому переосмисленню причин виникнення екологічних проблем, власної причетності до їх розв'язання, сприятиме розвитку творчих та комунікативних здібностей учнів, їх ініціативності, формуванню чіткої громадської позиції.

Актуальними методами вивчення екології є проведення міні-досліджень, написання творчих робіт, а особливо – розробка індивідуальних та колективних проєктів, що дасть можливість учням самостійно набувати і застосовувати знання на практиці, розвивати критичне мислення, створюватиме умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприятиме розвитку їхніх інтелектуальних здібностей.

Інтерактивні методи, зокрема робота в малих групах, часто сприяють тому, що учні починають переконуватись самі і переконувати один одного у важливості розв'язання екологічної проблеми та спільними зусиллями часто доходять до дуже креативних способів вирішення цих проблем.

Важливе місце у формуванні екологічної свідомості школярів має займати участь у екологічних акціях, адже якщо людина посадить дерево, у неї виникає бажання захистити рослину від згубного впливу. Якщо учень бере участь у акції з очищення території – після докладених зусиль він замислиться перш, ніж насмітити, і зробить зауваження іншим.

Отож, вирішення екологічних проблем великою мірою залежатиме від усвідомлення іще з дитячого віку потреби дбайливого ставлення до природи, уміння раціонально використовувати її ресурси, передбачати наслідки своєї поведінки, а також дій інших людей у довкіллі, здатності опиратися на отримані екологічні знання при виборі рішень у процесі своєї трудової діяльності.

Бібліографічний список

1. Царик Л.П., Вітенко І.М., Янковська Л.В. Еколого-красознавчий проєкт «Твій рідний край»: роль і значення у формуванні екологічної свідомості школярі: Посібник. – Тернопіль: ТНПУ, 2018. - 52с.

